

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 121/09-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. júla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti MUDr. B. S., B., a MUDr. D. K., PhD., H. B., zastúpených advokátom JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia ich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 8 Co 393/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Práva MUDr. B. S. a MUDr. D. K. podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 8 Co 393/2006 p o r u š e n é b o l i .

2. MUDr. B. S. a MUDr. D. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 457,90 € (slovom štyristopäťdesiat sedem eur a deväťdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. D. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti MUDr. B. S. a MUDr. D. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2009 doručená sťažnosť MUDr. B. S., B., a MUDr. D. K., PhD., H. B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. D. K., B., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 393/2006-416 z 30. septembra 2008 (ďalej len „rozsudok z 30. septembra 2008“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa „... v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II č. k. 11 C 344/97 domáhali proti žalovanému *Fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava... určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru ako aj náhrady mzdy spolu s úrokmi z omeškania; sťažovateľ MUDr. B. S. vystupoval v konaní č. k. 11 C 344/97 ako žalobca v 1. rade a sťažovateľ MUDr. D. K. vystupoval v konaní č. k. 11 C 344/97 ako žalobca v 5. rade. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 21. 1. 2002 č. k. 11 C 344/97-63 súd určil, že okamžité zrušenie pracovného pomeru dané sťažovateľom zo strany FNsP Bratislava je neplatné a pracovný pomer medzi účastníkmi konania č. k. 11 C 344/97 trvá. Tento rozsudok Okresného súdu Bratislava II potvrdil Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 20. 11. 2003 č. k. 9 Co 442/02-115. Podaním zo dňa 4. 11. 2005 sme si proti žalovanému FNsP Bratislava uplatnili nielen nárok na náhradu mzdy v nami vyčíslených výškach, ale sme si uplatnili aj nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady mzdy za obdobie od neplatného skončenia pracovného pomeru... a pre prípad, že by súd nám nemienil priznať takto uplatnené úroky z*

omeškania, žiadali sme eventuálnym petitom... priznať aspoň úroky z omeškania z nami žalovanej náhrady mzdy za dobu od vykonateľnosti navrhovaného rozsudku o náhrade mzdy až do reálneho zaplatenia náhrady mzdy...

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 20. 2. 2006 č. k. 11 C 344/97-351 súd zaviazal žalovaného FNsP Bratislava zaplatiť sťažovateľovi MUDr. S... náhradu mzdy v sume 1.125.425,60 Sk a sťažovateľovi MUDr. K... náhradu mzdy v sume 927.793,45 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Týmto rozsudkom súd zamietol náš návrh týkajúci sa nároku na zaplatenie úrokov z omeškania... Tento rozsudok okresného súdu vo výroku týkajúcom sa povinnosti žalovaného zaplatiť nám ako žalobcom náhradu mzdy sa stal právoplatným dňa 5. 6. 2006 a vykonateľným dňa 8. 6. 2006...

Proti uvedenému rozsudku okresného súdu vo výroku týkajúcom sa nepriznania úrokov z omeškania... a proti výroku o zamietnutí eventuálneho petitu, ktorým bol uplatnený nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady mzdy odo dňa vykonateľnosti rozsudku až do zaplatenia, sme obaja podali odvolanie a v podanom odvolaní sme žiadali prisúdiť úroky z omeškania... a pre prípad, že by odvolací súd nemienil tomuto odvolaciemu návrhu vyhovieť, žiadali sme aspoň priznať úroky z omeškania z prisúdenej náhrady mzdy odo dňa vykonateľnosti prvostupňového rozsudku až do zaplatenia.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 30. 9. 2008 č. k. 8 Co 393/06-416 potvrdil v odvolaní napadnutej časti úroku z omeškania a event. petitu rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 20. 2. 2006 č. k. 11 C 344/97-351.“

Podľa sťažovateľov „Rozsudok Krajského súdu... č. k. 8 Co 393/2006-416 zo dňa 30. 9. 2008, a konanie... mu predchádzajúce, zakladá porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s článkom 1 ods. 1 a článkom 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky“.

Porušenie označených práv sťažovateľa vidia v tom, že: „Rozsudok krajského súdu vôbec nebol vyhlásený na verejnom pojednávaní a ani nebol zachovaný postup podľa § 156 ods. 1 a 3 O. s. p. predchádzajúci vyhláseniu rozsudku (oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením).

V spise... sa nenachádza zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku, ani zápisnica o hlasovaní o rozsudku, ba ani oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku.“

Podľa sťažovateľov taktiež: *„Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 9. 2008 č. k. 8 Co 393/2006-416 odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nakoľko... neobsahuje jasné právne závery majúce pre vec podstatný význam, a tiež právne závery v ňom obsiahnuté sú svojvoľné a zjavne neodôvodnené...“*

Sťažovatelia poukazujú na to, že: *„Krajský súd však rozhodol svojvoľne, keď za základ svojho rozsudku vzal stav v čase vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa... a v súvislosti s tým nepriznal nám úroky z omeškania iba preto, že v čase vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa prisúdená náhrada mzdy... ešte nebola splatná... Svojvoľnosť, arbitrárnosť rozsudku krajského súdu spočíva v tom, že vôbec nebral do úvahy skutočnosti, ktoré nastali po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa a ktoré mali pre nárok na úroky z omeškania (ktorý samotný bol predmetom odvolacieho konania) podstatný význam...“*

V kontexte vyššie uvedeného rozsudok krajského súdu neobsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, nedáva jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, a navyše právne závery krajského súdu sú svojvoľné a zjavne neodôvodnené.“

Na základe uvedeného sťažovateľa žiadajú, aby ústavný súd deklaroval porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 ústavy rozsudkom krajského súdu z 30. septembra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom, zrušil ho a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 121/09-20 z 23. apríla 2009 sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej namietajú porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 393/2006 prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k prijatej sťažnosti.

Sťažovatelia v liste doručenom ústavnému súdu 2. júna 2009 prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedli, že netrvajú na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Krajský súd na výzvu ústavného súdu reagoval podaním z 20. mája 2009, v ktorom uviedol, že k sťažnosti sa vyjadrila predsedníčka senátu 8 Co s tým, že v predmetnej veci nebol rozsudok verejne vyhlásený.

Pre overenie dôvodnosti tvrdenia sťažovateľov si ústavný súd vyžiadal aj súdny spis vedený krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 393/2006.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Z čl. 142 ods. 3 ústavy vyplýva, že rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch... Rozsudok musí byť vyhlásený verejne.

Podľa čl. 14 ods. 1 paktu každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého konania alebo jeho časti, avšak každý rozsudok vyneseny v trestnej alebo občianskoprávnej veci sa zverejní, s výnimkou prípadov, keď záujem mladistvých osôb vyžaduje iný prístup alebo keď sa konanie týka manželských sporov alebo opatrovníctva detí.

Ústava má povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený všetkým ostatným prameňom práva. Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, ale nie pred ústavou.

Ustanovenie čl. 142 ods. 3 ústavy, ktoré obsahuje princíp verejného vyhlásenia rozsudku, má povahu ústavného príkazu (povinnosti) pre všeobecné súdy – pokiaľ rozhodujú vo forme rozsudku – vyhlasovať tieto rozsudky vždy verejne. Pre nositeľov základných práv a slobôd má tento princíp povahu záruky, že všeobecné súdy ako štátne orgány nemôžu obmedziť ich právne postavenie v konaní pred nimi vyplývajúce z ich možnosti verejne sa oboznámiť s obsahom rozsudku a s jeho odôvodnením (právo na aktívne, faktické, pozitívne konanie štátu, ktoré má základ v ústave a jej princípoch). Pokiaľ ide o túto povinnosť, nie sú nijaké pochybnosti o tom, že je uložená všeobecným súdom na

ochranu účastníkov pred tajným výrokom spravodlivosti, ktorý sa vymyká kontrole verejnosti, to znamená, že ide aj o takú povinnosť, ktorá je v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy súčasťou princípu právnej istoty (transparentnosti) v rámci všeobecného princípu právneho štátu.

Ústavný príkaz na vyhlásenie rozsudku ako formy rozhodnutia vo veci samej, ktorá sa používa v mene Slovenskej republiky, sa v praxi uskutočňuje viacerými možnými procesnými úkonmi všeobecných súdov. V konaní pred prvostupňovými súdmi sa rozsudky vyhlasujú vždy verejne. Takéto rozhodnutie a jeho vyhlásenie vždy predpokladá pojednávanie. Na každé pojednávanie [aj na také, kde sa len vyhlási rozsudok podľa § 156 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] sa však vždy musia predvolať účastníci, pričom o konaní pojednávanií je verejnosť informovaná vyvesením zoznamu prejednávanych vecí na dverách pojednávacej miestnosti.

Rovnaký postup sa uplatňuje aj v praxi odvolacích súdov (§ 211 OSP).

Z uvedených postupov prvostupňových a odvolacích všeobecných súdov vyplýva, že tieto súdy realizujú ústavný príkaz verejného vyhlásenia rozsudku tak, že predvolávajú účastníkov a používajú všeobecne dostupný informačný zdroj pre verejnosť – zoznam prejednávanych vecí vyvesený na dverách tej pojednávacej miestnosti, v ktorej dôjde k vyhláseniu rozsudku.

Ústavný súd zdôrazňuje, že verejné vyhlásenie rozsudku patrí k ústavným princípom právneho štátu. Konštatovanie, že rozsudok bol vyhlásený verejne, predpokladá, aby súd dal verejnosti najavo, že rozsudok vyhlási.

Ústavná požiadavka verejnosti vyhlásenia rozsudku teda nie je splnená už tým, že samotné vyhlásenie rozsudku prebieha v pojednávacej miestnosti, ktorá je prístupná verejnosti, ak súd pred týmto vyhlásením neurobil úkon navonok smerujúci k oboznámeniu (informácii) verejnosti s takýmto vyhlásením.

Taktiež výklad a používanie čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu predpokladá aktívny postup súdov pri vyhlasovaní ich rozhodnutí.

Z predmetného spisu krajského súdu ústavný súd zistil, že krajský súd neurobil žiadne úkony smerujúce k tomu, aby bolo právo sťažovateľov na verejné vyhlásenie rozsudku zachované. Túto skutočnosť, ako už bolo uvedené, potvrdila tiež predsedníčka senátu 8 Co.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľov na verejné vyhlásenie rozsudku pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 142 ods. 3 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 393/2006 porušené bolo.

Ústavný súd považoval v okolnostiach prípadu za dostatočné vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľov a nevyhovel ich žiadosti o zrušenie rozsudku krajského súdu z 30. septembra 2008 a vrátenie veci na ďalšie konanie.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. K. v sume 457,90 €. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľom nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky, a to každý úkon po 92,72 € (základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. zo sumy 115,90 € za jeden úkon právnej služby na sumu 92,72 €), t. j. spolu 185,44 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje pre jedného sťažovateľa sumu 199,34 €. Vzhľadom na to,

že právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty k trovám právneho zastúpenia jedného sťažovateľa v sume 199,34 € treba pripočítať daň z pridanej hodnoty 19 % v sume 37,87 €, čo spolu predstavuje trovy právneho zastúpenia jedného sťažovateľa v sume 237,21 €. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí úhrada trov právnej služby advokátom celkove sumu 2 x 237,21 €, t. j. spolu 474,42 €. Keďže sťažovatelia si uplatnili spolu úhradu trov právneho zastúpenia len v sume 457,90 €, ústavný súd im priznal úhradu trov len v tejto sume.

Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2009